

LUND UNIVERSITY

Nattfjärilar - kanske snart i en fjärilsövervakning nära dig?

Pettersson, Lars B.

Published in:
Fjärilar i Norr

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Pettersson, L. B. (2023). Nattfjärilar - kanske snart i en fjärilsövervakning nära dig? *Fjärilar i Norr*, 3(1), 36-37.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
CC BY

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Nattfjärilar – kanske snart i en fjärilsövervakning nära dig?

Lars B. Pettersson, Svensk Dagfjärilsövervakning

Än så länge finns ingen organiserad nattfjärilsövervakning i Sverige men vi är många som ser fram emot att det skulle kunna dra igång. Runt om i landet finns nattfjärilsintresserade som lyser med lampor på lakan, har diodlampor i IKEAs tältgarderob Vuku, eller som kanske just nu testar den holländska fällan LED-emmer (eller LED-hink som det betyder) som vi provar i pilotförsöken för pollinatörsövervakning. Nattfjärilar navigerar i mörkret genom att flyga rakt i förhållande till det parallella ljuset från månen och natthimmeln. Ljusfällor fångar fjärilarna genom att vara punktformiga ljuskällor till skillnad från natthimlens parallella ljusstrålar. När nattfjärilen försöker flyga rakt fram i förhållande till ljusstrålarna blir den lurad av fällans ljuskälla och cirklar in mot den i stället. Hur bra en ljusfälla fungerar beror på hur stark den är i förhållande till hur starkt bakgrundsljuset är, i synnerhet inom de korta våglängder som nattfjärilar svarar starkast på. Det innebär att fällor fångar sämre en månljus natt än en mulen. Tyvärr, särskilt för alla i norra halvan av Sverige, innebär det också att fällorna fångar sämre och sämre ju ljusare sommarnätter det är. En riktigt stark lampa eller en lampa i skyddat läge kan locka nattfjärilar

även en midsommarnatt uppe i Abisko, men för det mesta slutar ljusfångst sommartid (från slutet av maj och framåt) att vara ett bra alternativ från Dalarna och norrut. För den holländska fällan LED-emmer håller vi härnere i Lund på att försöka få till bättre ljusstyrka och det ska nog kunna hjälpa den att fungera bra en bit längre fram på försommaren än vad den gör nu. Är du intresserad av att prova den i det lite svagare utförandet redan nu så hör av dig på

[dagfjarilar@gmail.com!](mailto:dagfjarilar@gmail.com)

Men vad gör man annars under sommarmånaderna om man vill titta på nattfjärilar (förutom att se på de som är dagaktiva)? Jo – lösningen är att använda sockerbeten! Det är ett knep som fungerar för väldigt många nattfjärilar. Lockbeten baserade på sockerlösningar är enkla att blanda och fungerar förvånansvärt bra. De lockar till sig framför allt nattflyn genom att erbjuda en lätt åtkomlig energikälla som de verkligen uppskattar. Recepten på lockbeten har lite inslag av hokus pokus och det finns förmodligen lika många lockbetesrecept som det finns knep för metande fiskare att locka till sig fisk. Ett enkelt och säkert bete är att

blanda lika delar rödvin och strösocker. Det behöver inte jäsa, man behöver inte blanda i något extra utan lockbetet funkar fint med en gång. Vill du läsa mer om detta receptet och andra recept kan du läsa Pettersson & Franzén (2008) som beskriver när vi provar betesfällor på Gotland.

Hur ska man då använda lockbetet? I Finland används ett par olika fällor, dels av Jalas-typ som i Pettersson & Franzén (2008) men dels också en modell som kallas Oulu-fälla (Laaksonen m.fl. 2006, Mugerwa Pettersson 2020). Här kan man experimentera en del själv, men några saker jag själv brukar tycka är bra att tänka på är att lockbetet behöver a) vara en bit upp i luften för att spridas bra, b) gå enkelt att hantera, och c) gå enkelt att samla in.

Referenser (alla går att hitta öppet på nätet)

- Laaksonen, J., T. Laaksonen, J. Itämies, S. Rytkonen, and P. Valimäki. 2006. A new efficient bait-trap model for Lepidoptera surveys - the "Oulu" model. *Entomologica Fennica* 17:153-160.
- Mugerwa Pettersson, R. 2020. Fällor med bete för insekter i midnattssolens glans. *Skörvönöpparn*, Umeå 12:41-43.
- Pettersson, L. B., and M. Franzén. 2008. Comparing wine-based and beer-based baits for moth trapping: a field experiment. *Entomologisk Tidskrift* 129:129-134.

Det är också bra att slippa olika medel för att söva eller avliva nattfjärilarna (se Laaksonen med flera 2006 och Pettersson & Franzén 2008), både av omtanke om djuren och om den som ska hålla på med insamlingen. Det går fint att doppa tygtrasor, wettex-duk eller liknande i lockbetet och hänga upp, men själv brukar jag tycka det är enklast att klippa grov flagglina (Bomull! Syntettråd funkar inte alls lika bra!) i enmeters-längder och hänga upp längs en stig. Med hjälp av bestämningsappar som Artsoraklet och ObsIdentify går det alldeles utmärkt att artbestämma de flesta nattfjärilar som sätter sig på betet. Varför inte prova redan nu i vår när sälgen blommar? Sälgflyna finns över hela landet och kommer gärna till lockbete!